

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2-40 "

Nr. de Duminică
pe un an . 5 Cor.
Pentru România și
America . . 10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Dez. Ferencz-nicza 20,
INSERȚIUNILE
se primesc la sediul re-
dacției.
Mărunte publice și Loc do-
schis costă fiecare șir 20 fr.
Manuscrise nu se înva-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

AVIZ!

Măine vom începe expedierea chitanțelor de abonament. Rugăm abonații noștri cari până acum nu ni-au trimis abonamentul, să binevoiască a răscumpăra chitanțele ce li-se vor prezintă.

Adm. »Tribuna«.

Dureri dualiste.

Nu mai încap astăzi nici o îndoială, că una din cele mai de căpetenie însărcinări, ce a primit actualul guvern dela Majestatea Sa, este restabilirea unor sentimente de lealitate în Ungaria față cu principiul dualist.

Era, într'adevăr o mare necesitate ca la cărma Ungariei să vină elemente credincioase dualismului, căci în anii din urmă legăturile comune cu Austria ajunseseră într'o criză penibilă. Aici, la noi, opoziția ungurească a propagat totdeauna ideea de independență. Kossuthiștii, cari au luptat pentru neatârarea lor economică și națională și au atins în lupta lor chiar antinasticismul cel mai sălbatic, ajungând la guvern, n'au făcut nici o amendă onorabilă și n'au renunțat la nici un punct din programul lor. Dimpotrivă, asimilându și, pe timpul coaliției, câți va bărbați de stat din vechile partide dualiste, au continuat să profite de împrejurarea favorabilă că sânt la putere și să împingă mai departe curentul de disolvare a vechilor relațiuni cu Austria.

Curentul acesta, care amenința monarhia în temelile ei, pe cum și primejdia ce constituia menținerea partidului kossuthist la conducerea țării, au fost observate la timp în Austria. Și s'a dat alarmă în tabere diverse. Mai ales creștinii sociali au des-
his o campanie aprinsă în contra stărilor din Ungaria și situația părea într'adevăr să fie încordată.

A venit însă dl Khuen și câțiva bărbați chibzuiți, luând asupra lor rolul de a readuce carul monarhiei în vechile sale făgașe. De-atunci ori ce acțiune oficială în politica Ungariei pornește din punctul de vedere al păcii între cele două părți unite. Pentru salvarea dualismului s'a făcut aceea strașnică luptă electorală, care a fabricat un partid guvernamental, supus cu desăvârșire înaltelor interese comune. În numele acestui dualism am fost decimați și noi, naționalitățile, prin un exces de zel evident al conțelui Tisza și tot de dragul echilibrului între antiteze se încearcă o împăcare a națiunilor nemaghiare. În vederea aceluiaș echilibru se dau câteva satisfacții Croaților. Iar primarul Vienei se coboară pe Dunăre în jos, ca, în numele și pentru gloria dualismului, să implante în Buda cea maghiarizată a Șvabilor steagul înțelegerii economice și politice între cele două Capitale.

Costă multă renunțare și multe umiliri această acțiune de îndreptare a conștiințelor într'o parte și cealaltă. Dar prevedem că guvernele ambelor țeri vor continua să încerce strângerea acestor relațiuni. Inșuș împrumutul recent, făcut de Ungaria, în

condiții atât de avantajoase, la finanța austro-germană, nu este altceva decât o obligațiune solemnă, că Ungurii vor fi cu-minte câtăva vreme și vor considera punctul dualismului ca un fel de *nolli me tangere!*

Cât ne privește acum pe noi, naționalitățile, e sigur că nu sântem o cantitate tocmai neglijabilă, când e vorba de o critică situație a ideii dualiste. Pentruca integritatea monarhiei să fie deplin solidă nu poate fi de loc indiferentă starea naționalităților. S'ar putea prea ușor, ca, punându-se toată greutatea pe mulcomirea și răsfățarea maghiarismului, naționalitățile să se înstrăineze dela credințele lor tradiționale. Căci nu este nicăirea scris, ca noi să nu ne avem condițiile juste, cari, după îndelunga răbdare, vor trebui în sfârșit să fie îndeplinite. Dualismul și toată ființa monarhiei habsburgice nu se razimă numai pe cele două elemente, maghiar și german, ci este în strânsă legătură de încheiere cu toate celelalte popoare, cari își dau deopotrivă tributul obștesc pentru existența și dezvoltarea acestui stat. Ba s'ar putea zice, că, sub raportul consecvenței și al încrederii absolute, naționalitățile oferă mult mai însemnate garanții pentru asigurarea situației normale și sunt mult mai fidele în ocrotirea actualei forme de stat.

Indeosebi noi, Românii, am căutat anume orice ocazie, ca în privința respectării alcătuirii formei dualiste, să ne arătăm de cea mai bună credință și, în ceea ce privește dinasticismul să nu stăm o clipă la îndoială

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Portugalia.

— Viața istorică și politică. — Armata. — I.

Tânărul și șovălelnicul rege Manuel al II-lea, prizonierul de astăzi al partidului republican, a avut strămoși viteji cari cu spada în mână și-au câpătat coroana și au apărut o cu prețul multor lupte și acte de eroism.

Fondatorul casei de Braganza, al cărui ultim coboritor este regele Manuel al II-lea — sau mai bine zis fostul rege — a fost un tânăr și curațos prinț francez, Henri, al patrulea fiu al ducelui de Bourgognia și strănepotul regelui Robert.

Henri de Bourgogne, căsătorit cu fiica naturală a lui Alfons al IV-lea de Castilia, primi ca zestre dela soția sa, guvernământul Portocala, ridicat la rangul de comitat independent, iar regele, socrul său, îi cedă toate teritoriile pe cari le va putea cuceri dela inamicul comun, dela Mauri.

Acest prinț se război vitejește, își mărește teritoriul până la Cintra și lasă fiului său Alfons, castelele fortificate și oameni de război bine pregătiți.

Alfons Henriquez, Alfons fiul lui Henri cum se califică în totdeauna a fondat actuala monarhie portugheză

Portughez Henriquez, învingând pe Musulmani în 1139, fu proclamat rege de tot poporul său.

Din acest moment tânărul regat al Portugaliei a mers crescând pânăce în 1253, regele Alfons al III-lea, supunând pe Algravi, atinse sudul Peninsulei.

După el urmă fiul său Diniz, care a fost un rege mare, care a dezvoltat viața economică și comercială a Portugaliei; fiul său Alfons se revoltă contra lui și el muri de întristare.

Ajuns rege Alfons IV se arată un rău frate și un rău părinte: goni pe fratele său don Sancho Albuquerque, deposedându-l de bunuri și făcu să piară frumoasa înes de Castro, soția fiului său don Pedro.

Don Pedro, urcându-se pe tron în 1357, se răzbună crunt de moartea soției sale, supunând la suplicii oribile pe omorătorii ei: desmormântă corpul nefericitei princese, o încoronă cu propriile sale mâni și pune poporul să-i dea onoruri ca adevăratei lor regine.

După moartea fiului acestuia, Ferdinand, poporul proclamă rege pe Ioan d'Aviz, bastardul lui Pedro: acesta a fost șeful unei noi case Bourgogne — Aviz.

În curăd Portughezii își întinseră activitatea dincolo de mări, după cucerirea Ceutei, în 1415. Henric Navigatorul dădu semnalul descoperirilor maritime care deschiseră Portugaliei drumul spre India și îi asigurară bogate posesiuni în Africa și Asia.

Această perioadă, care îmbrățișează toată epoca în care au domnit prinții d'Aviz (1385—1550) este o perioadă de glorie și prosperitate portugheză: ea este ilustrată de celebre expediții ale marilor navigatori ca Diaz, Vasco de Gama, Cabral și de cuceririle lui Albuquerque.

În acest timp Portugalia puse mâna pe Brazilia, cel mai bogat ținut al Americii de Sud, și ajunse la apogeul puterii ei.

În urmă venită o serie de greșeli, între care deplorabila expediție a lui Sebastian în Africa, care pieri la bătălia dela Alcazar, punând capăt acestel perioade de mărire. Acest rege murind fără posteritate, Filip al II-lea, regele Spaniei, își puse pe cap coroana Portugaliei și țara ajunse provincie spaniolă.

Sub domnia regilor spanioli, marina portugheză a fost cu totul ruinată; Holandezii, în război cu Spaniolii, atacară în mod deosebit pe Portughezi: Holandezii îi goniră pe Portughezi din Japonia, le luară insulele Molusce și erau să pună mâna pe Brazilia când izbucni revoluția din 1640.

Această revoluție a fost condusă de Ioan al IV-lea, al optulea duce de Braganza, care cobora direct din familie.

Șeful acestei case a fost Alfons, fiul natural al regelui Ioan I, care a fost duce de Braganza în 1442.

Franța a jucat un rol preponderent în această mișcare de regenerare națională. Franța care atunci era angajată în luptă contra supremației Austriei, dădu Portugaliei tot concursul diplomației și armelor sale pentru a susține jugul spaniol și a face ca Europa să accepte revoluția ce se prepara.

Richelieu, venind la putere, se puse în legătură cu Ioan de Braganza și îi făgădui ajutorul unei flote și a unei armate pentru a recuceri tronul părinților săi.

Insurecția izbucni în Lisabona la 1 Decembrie, 1640 la ora 9 dimineața. Conjurații puseră mâna

asupra datoriei noastre. Noi am dovedit pururea, că chiar numai în cadrul unei asemenea forme de stat ne putem atinge idealurile și ne pare bine, de câteori vedem, că Maghiarii, prin actele lor de tulburare, ne pun într-o atât de favorabilă lumină lealitatea noastră.

Dar nu este mai puțin adevărat că atitudinea noastră corectă în această direcție nu a fost până astăzi îndeajuns prețuită.

Pentru noi rămâne însă bine stabilit, că, până când în ambele părți ale monarhiei nu se exercită aceleași măsuri de dreptate și până ce raporturile între naționalitățile din Ungaria nu vor ajunge deopotrivă cu cele din Austria, în balanța dualismului austro-ungar nu poate fi liniște deplină.

Concesiile militare. Ziarul vienez »Vaterland« a publicat în unul dintre numerele sale din urmă tabloul cererilor naționale, pe terenul militar, al noului guvern. »Vaterland« spunea că noul guvern ar cere:

1. Desființarea imnului »Götterhalte« în garnizoanele ungarești.
2. Înlocuirea titlului »Reichskriegsminister« prin »ministru comun ces. reg. de război«.
3. Pe chipurile regimentelor ungarești să se imprimе emblema Ungariei.
4. Introducerea limbii ungarești în regimentele ungarești în așa fel ca comăndele nemțești de până acum să rămână neschimbate, dar comentariile să se facă ungarește.
5. Introducerea de steaguri naționale ungarești în regimentele ungarești.

»Neue Freie Presse« e autorizată să desminte știrile. Organizația internă de până acum a armatei comune va rămânea și pe viitor neatinsă.

Coaliția croată în contra Banului. Din Agram se anunță că tratativele urmate între coaliție și Banul Croației s'au terminat fără rezultat. La alegeri Banul va avea să lupte împotriva candidaților coaliției. Numai o mică parte a coaliției, croații și sârbii din Slavonia, s'au hotărât să sprijinească fără rezerve politica Banului.

Alegerile car!, prob. b l, vor avea loc între 24 și 30 Octomvre p. om t a fi foarte înverșunate și nu se poate prooroci dacă Banul va reuși să câștige o majoritate compactă.

Interesele agrarienilor. Conducătorii agrarienilor din Ungaria au ținut zilele din urmă o conferință sub președinția marelui moșier contele Károlyi Mihály, în care s'au ocupat cu chestiunea scumpirii cării și atitudinea guvernului unguresc. Agrarienii noștri au luat »cu indignare« la cunoștință că guvernul unguresc și-a dat și el în-voltea ca în Viena să se importe, spre încercare, o cantitate de 25.000 k'gr. de carne din Argentina.

Agrarienii văd în această hotărâre o disconsiderare a intereselor lor și chiamă »țara« la luptă împotriva »abuzurilor« guvernului. Nu se mulțumesc însă cu această declarație de război ci în același timp cer ca în consiliul de administrație al băncii austro ungare jumătate dintre membri să fie recrutați din stăutul agrarienilor. Banca apoi să fie datoră a le acorda împrumuturi ieftine pe bucate, vite, realități etc.

Decamdată numai atâta cer.

Consiliu de miniștri. Ieri, Dăminecă a avut loc în Budapesta, în palatul președinției, un consiliu de miniștri la care au luat parte toți membri cabinetului.

Miniștri au raportat despre tratativele cu miniștri austriaci.

Președinții Camerelor la Maj. Sa. Din Viena se anunță că azi la ora 1 Maj Sa a primit în audiență președinții și vice-președinții camerei deputaților și ai camerei magnaților.

Tratativele pentru privilegiul băncii comune. Contele Khuen-Héderváy, primul ministru, a făcut corespondentului ziarului »N. W. Tagblatt« următoarele declarații asupra tratativei pentru privilegiul băncii comune:

— Asupra chestiunii băncii, precum și a părților în numerar, ieri s'au început tratativele între cele două guverne. Bine înțeles că tratativele s'au încă în stadiul începutului, s'a văzut însă deja ieri că de ambele părți există înclinațiunea pentru o încheiere cu succes a tratativei.

pe palatul regal, fără să facă nici un rău principesei Margareta de Savoia, ducesă de Mantua, care ocupa tronul ca vice-regină.

Singurul Vasconcelos, trădător portughez care se pusese în serviciul ministerului spaniol, a fost masacrat.

Ducele de Braganza a fost proclamat rege sub numele de Ion al IV-lea, nu numai în Lisabona, ci peste toate provinciile portugheze, afară de Ceuta.

Portugalia, recunoscătoare pentru serviciile făcute de Franța, se ală la început cu această țară, mai târziu însă, sub Petre al II-lea, înclină către Anglia, cu care încheie în 1703 celebrul tratat dela Methuen.

În câțiva ani Anglia puse mâna pe întreaga viață economică și financiară a Portugaliei, și o reduse la rolul de vasală.

Napoleon în lupta contra Angliei, atacă Portugalia pe uscat. Junot, fu însărcinat să cucerească această țară, pe care Anglia o apără ca pe un teritoriu al său și transportă familia regală de Braganza tocmai în Brazilia. Junot, la început biruitor fu învins de Wellington, semnă capitularea dela Ciatra și abandonă teritoriul ce îl cucurise. După pacea dela 1815, Englezii lasară familia regală în Brazilia și guvernară ei Portugalia.

Ion al VI-lea, ajuns rege, luă titlu de rege al Portugaliei și Braziliei, dar nu reveni în Europa: metropola portugheză devenea o simplă anexă a unui mare imperiu.

Această stare de lucruri jignea mândria Portugaliezilor.

La 24 August 1820 izbucni revoluția care cerea un guvern constituțional.

Se formă un guvern provizoriu, care trimise o deputație regelui, rugându-l să vie în capitală. În același timp Camera portugheză — Cortes — elaboră o constituție democratică după modelul aceleia a Spaniei din 1812.

Regele Ion al VI-lea se imbarcă pentru Europa dar nu i fu îngăduit să pună piciorul pe pământ, până ce nu jură că primește noua constituție.

Această constituție a fost terminată la 22 Septembrie 1822 și sancționată de regele Ioan al VI-lea.

Brazilia la rândul ei, se separă de Portugalia și proclamă ca împărat pe prințul regal Ion Pedro, pe când în Lisabona se organiza, o violentă opoziție contra noii constituții.

În fruntea acestei opoziții se afla regina Char-

Delegațiunile și partidele opoziționiste. Partidele opoziționiste ungarești, după cum am anunțat sânt foarte slab reprezentate în delegațiuni și nici pușinii reprezentanți căți au reușit din îndurarea contelui Khuen să asiste la desbaterele afacerilor comune, nu sânt solidari între ei, date fiind animositățile subversive din spiritele partidelor. Iusthiștii, kossuthiștii și clericaliștii nu vor forma deci în partea ungurească a delegațiunilor un bloc omogen, căci — a declarat azi un partizan de-al lui Kossuth — nu există între ei armonia de simțiri necesară pentru o acțiune unitară.

Delegațiunile se vor întruni poimâne, Joi, în Budapesta.

Regele Carol și Cuza-Vodă.

Sfulberarea unor legende. — O lecție celor mici la suflet.

București, 9 Octomvre.

Nu există la poporul român dintre Niștru și Carpați nume mai iubit decât numele lui Vodă Cuza. Dacă ar fi luat în considerare venerația pe care acest popor o păstrează celui mai iubit domn al său, numele lui Cuza demult ar fi trebuit ca biserica să-l treacă între sfinți. Lăsând la o parte marele act al Unirii, care a împreunat pentru vecie cele două țări surori, pururi învrăjbite, țărănul român de aici cunoaște în Cuza pe mântuitorul lui din robie, pe domnul milostiv, care i-a dat drepturi asupra pământului apărât cu atâtea jertfe de strămoși.

Când, la Iași s'a format comitetul pentru ridicarea unei statui, care să eternizeze în bronz figura popularului domnitor, mii de săteni s'au grăbit să dea obolul lor pentru cinstirea numelui aceluia, care a rămas idolul lor. Și câte alte acte de recunoștință din partea fraților de aici n'ar mai putea fi relevate. Cuza trăiește în conștiința tuturor. Amintirea lui este și astăzi tot atâta de vie, ca și atunci când bardul dela Mir-

lota și cel mai tânăr fiu al său, don Miquel, un temperament violent și ambițios.

Don Miquel ridică o parte din armată împotriva tatălui său, repurtă câteva victorii; dar puterile intervin și îl obligară să se expatrieze.

Ion al VI-lea, murind la 10 Martie 1826, constituția a fost suprimată: fratele său mai mare, Don Petro, împăratul Braziliei, acordă Portugaliei o nouă constituție, care formează și astăzi baza constituției Portugheze.

După aceea don Petro abdică și lasă drepturile sale la tronul Portugaliei în favoarea fiicei sale Maria a II-a de Gloria.

În același timp logodi pe Maria a II-a, atunci în vârsta de 7 ani, cu unchiul său don Miquel, spunând că astfel îi va satisface ambițiile. Acest om afară din cale de ambițios, nu se mulțumi cu această satisfacție, se hotărî să pună mână pe tron și să domnească ca rege absolut.

Se începu o luptă între cei doi frați. Se formă două partide: Pedriști, partizanii constituției și Miqueiști cari luptau pentru absolutism.

La 30 Iunie 1828 don Miquel se proclamă domn absolut, iar don Pedro abdică la tronul

Fabrică de parchete,

Cluj—Kolozsvár.

Fabrichează orice parchete din sterjar și carpen pe fond de asfalt.

Lucrări de cherestrea în orice mărimi, în lemn de stejar, carpen și brad.

Primește prelucrarea completă a dusumelelor.

și spunea, cu atâta respect de altfel, tărului Hohenzollern: Majestate, eu sânt zist!

Dacă poporul de rînd, ca și pătura intelectuală a orașelor s'a închinat memoriei Cuza-Vodă, în schimb, în scurtă vreme după moartea lui, în lumea politicianilor militanți acest nume începu să progreseze... indispoziții. Ba erau unii, cari utau cu tot dinadinsul să facă să se uite acest nume, să micșoreze meritele popoului domnitor. Cu ce scop o făceau asta, nu se știe. Vremea a venit să le arate pătrul ce l-au făcut. A fost poate urmele zantinismului, care tot a mai lăsat pe ici pe colo urme în anumite pături ale societății. A fost sentimentul de lingusire față de actualul Domnitor — pe care în îngușimea vederilor lor politicianii l-au crezut că se poate preta la lingusiri.

Acești oameni au făcut că chiar în public să transpire zvonul cumcă primul rege al României, creatorul regatului înfloritor azi ar fi gelos de renumele înaintașului său și că n'ar auzi cu plăcere pronunțarea numelui lui Cuza. De fapt acești oameni nu-și dedeau seama că tocmai în chipul acesta aduc cea mai grea ofență unui spirit mare și luminat cum e acela al Regelui Carol I.

Legenda însă a străbătut ca toate poveștile pătimase, deși în toată activitatea Sa, înțeleptul domn al României n'a manifestat niciodată vre-un sentimentul ostil lui Cuza și amintirea lui.

La aniversarea Unirii a fost cel dintâi care a felicitat pe bătrîna Domnișă Elena, care trăia retrasă în provincie. Intre cei mici la suflet acest fapt a produs senzație. În mod indirect Regele român dedea o desmințire atât de categorică tuturor basmelor. Atitudinea familiei regale la moartea Domnișei de asemenea a venit să spulbere superstițiile multora.

Iar acum, acum cei lesne crezători văd cu indignare cum au fost induși în eroare,

cum li-s'a ascuns adevărul că cel mai mare admirator al lui Cuza este tocmai Regele Carol I.

Zilele acestea distinsul istoric, profesorul de istorie dela universitatea din Iași, dl A. D. Xenopol a fost primit în audiență la M. S. Regele Carol. Cu această ocazie bătrînul profesor, care și el este unul dintre aceia cari au luptat pentru păstrarea neatinșată a memoriei lui Cuza, a spus Regelui legenda răspândită de o seamă de oameni intervenți, cumcă dînsul n'ar privi cu ochi buni cultul memoriei lui Cuza.

Dl Xenopol povestește cum a pătruns acest zvon tendențios, cum din cauza acesteia fondurile pentru statua lui Cuza se adună cu atîta greutate.

Eroul dela Plevna a tresărit. De data aceasta, el n'a mai tăcut, ci întorcându-se spre bătrînul dascăl i-a arătat câtă rătăcire e în toate acestea. Dl Xenopol spune:

»M. S. s'a sculat, și a răspuns cu indignare, că este o minciună și o calomnie ce l-s'a pus în seamă, ca atîtea altele; că El totdeauna a dat Cezarului ce e al Cezarului; că Cuza-Vodă are marele merit de a fi făcut Unirea, de a fi secularizat averile mănăstirești și de a fi împroprietărit pe țărani — toate fapte cari au pus temelia României moderne și pe cari s'au înfaptit foaie dezvoltarea strălucită pe care iubita noastră țară le-a realizat sub Domnia Mea. Nu am nevoie de înjosirea trecutului, pentru a Mă înălța pe Mine, căci Eu mi-am pus toate puterile sufletului Meu pentru înălțarea Patriei Mele adoptive«.

Tot deodată Regele a făcut dlui Xenopol cunoscut că a dăruit pentru statua ce se ridică la Iași lui Cuza-Vodă suma de douăzeci de mii de lei. Suma a și fost expediată dlui Ghica-Deleni, președintele comitetului pentru ridicarea statuiei lui Cuza. Iată surisoarea, iscălită de adjutantul suveranului, General Leon Mavrocordat:

»Casa M. S. Regelui

Domnule Președinte,

M. S. Regele, dorind a se asocia la frumoasa inițiativă ce ați luat o pentru ridicarea unui mo-

nument în amintirea lui Alexandru Ioan I, neultatului domnitor al Principatelor-Unite române, a binevoit a mi da ordin să vă remit suma de 20.000 lei.

Primiți, vă rog, domnule președinte, încredințarea distinsei mele considerațiuni.

General adjutant, Maurocordato.

Dela dlui Grigore Ghica Deleni, președintele comitetului pentru ridicarea monumentului domnitorului Alexandru Ion I.

Se poate o mai frumoasă desmințire? Cei cari au crezut că vor câștiga bunăvoința unuia dintre cei mai înțelepți suverani prin umbra aruncată asupra marilor figuri ale trecutului acum să roșască. Este cea mai grea lovitură, și să sperăm, lovitură de grație a urmelor lăuate de o epocă de servilism. În țara întreagă contribuția Regelui pentru statua lui Cuza a produs un entuziasm de nedescris.

Dl Gr. Ghica Deleni, președintele comitetului pentru ridicarea statuiei lui Cuza-Vodă, a trimis M. S. Regelui următoarea telegramă de mulțumire pentru donația de 20.000 de lei:

»Vă rog cu cel mai profund respect să primiți expresia recunoștinței mele pentru marele ajutor cu care ați binevoit a contribui la înălțarea statuiei lui Cuza-Vodă«.

Comitetul de inițiativă, admițând propunerea primăriei Iași ca statuia să fie așezată în piața din fața administrației financiare, a și început lucrările pentru așezarea pedestalului. *Coresp.*

Revoluția din Portugalia.

Fără ca recunoașterea republicii nouă să se fi făcut până acum în mod formal și oficial, ea există de fapt și e recunoscută în realitate. Drapeul republicii e salutat pretutindeni cu onorurile cuvenite.

»Westminster Gazette« a declarat dintru început că forma de guvernare e o chestiune asupra căreia numai Portugalia e chemată să hotărască. Au trecut vremile când puterile străine impuneau popoarelor mai mici dinastii. Astăzi intervenția pute-

II.

Dacă revoluția portugheză a reușit, apoi, ca și în succesul junilor Turci, faptul se datorește în cea mai mare parte concursului armatei.

Deci, nu e lipsit de importanță în aceste împrejurări, să se cunoască forța și organizația armatei portugheze.

Cea dintâi inițiativă de reorganizare a armatei portugheze se datorește mareșalului duce de Saldanah, un om de războiu îndrăzneț și foarte popular, care încercă să facă reforme radicale, dar care nu izbuti din cauza nenorocitei stări financiare a țării. Urmașii acestui mare ministru încercară de-asemeni să doteze Portugalia cu o armată puternică și bine instruită dar nu reușiră.

Legile dela 1836 și 31 Octombrie 1884 introduseră ordine care ordine și disciplină în armata portugheză.

Pe la 1889 se formă în Portugalia un partid care cerea reorganizarea armatei, dar se formă în acelaș timp un alt partid care desperind de gloria națională, se opunea la ori-și ce cheltuieli pentru reorganizarea armatei.

La ce poate folosi o armată spunea aceștia. Țara este îngreuiată de impozite. Nu e mai folositor să lăsăm agriculturii brațele de care are nevoie, decât să le întrebuițăm să poarte arme inutile? Salvarea independenței portugheze, spuneau aceștia, e în neutralitatea ei și în slăbiciunea ei militară, nu într-o armată care nu ar putea fi temută, ori cât de vitează ar fi.

Răposatul rege Don Carlos I, nu a ascultat de

Braziliei, se imbarcă pentru Europa și abordă la gura riului Duro, unde adună 12 mii oameni.

La 23 Septembrie 1833, regina Maria a II-a de Gloria își făcu intrarea în Lisabona condusă de tatăl său: don Miguel. Văzându și cauza pierdută, renunță la drepturile sale prin tratatul dela Enora și părăsi țara.

Constituția a fost restabilită în mod solemn la 28 Septembrie 1834. Regele, fiind mort, Maria a II-a declarată majoră, se mărită cu ducele de Leuchtenberg: după un an dela moartea acestui principe se mărită cu prințul Ferdinand de Saxa Coburg-Gotha.

Cum principesele portugheze nu pot să se căsătorească cu un străin, fără să-și plardă drepturile la tron, Cortezii trebuiră să autorizeze în mod expres pe regină să se căsătorească cu un principe german: M. Quellștîl, profitară de această atitudine a constituției, și strigară că tronul s'a uzurpat, și astfel se formă partidul legitimist, care există și astăzi în Portugalia.

Domnia Maria a II-a a fost foarte turburată: Carlștii sau Pedriștii, alcătuid un partid moderat și conservator, au avut de luptat cu Septembrștii, democrați înaintași.

Progresștii sau Septembrștii au realizat reforme destul de liberale și de populare.

Simpatia reginei erau însă pentru Carlștii sau conservatori, de acela îi menșinu la putere dela 1842 până la 1846, până ce o revoluție o obligă să aducă la putere pe ducele de Palmella și partidul său.

La un moment oportun însă regina, alungă

ministerul progresist și readuce la putere pe conservatori.

De atunci se încinse între aceste două partide o luptă atât de violentă, încât deseori regina trebuiră să aplice la intervenția Franței, Spaniei și Angliei pentru restabilirea liniștei în regatul său.

La 1851, mareșalul Saldanah, ex conservator, se întoarse de odată contra amicilor săi și propuse un act adițional la constituție, la 5 Iulie 1852, și raliă cel mai mare număr de Portughazi într'un nou partid, numit al regenerării.

Starea nenorocită a finanțelor făcu pe mareșalul Saldanah să cadă dela putere în anul 1855; o nouă spărtură se făcu între liberali cari se divizară în regeneratori și progresiști.

Regina Maria a II-a de Gloria moare la 15 Noembrie 1855.

Urmă la tron fiul ei Pedro al V-lea. Acesta după demisia lui Saldanah dădu președinția unui minister septembrist, ducelui de Loulé: acest minister nu putu să țină piept conservatorilor și ducele de Loulé se retrase, după o încercare de conciliere în luna Mai 1859.

Primul minister regenerator a avut ca președinte pe ducele de Tessa-a, căruia îi succedă un roul minister Loulé, care pentru a se menține, dizolvă parlamentul.

În mijlocul acestei confuzii parlamentare complicată cu o teribilă situație financiară, regele Pedro al V-lea muri lăsând tronul lui Don Luiz I.: acestuia îi urmă Don Carlos, ucis în luna Ianuarie—Februarie 1908: tronul său fu moștenit de al doilea fiu al său, care luă numele de Manuel al II-lea, și care a fost detronat alaltăieri.

riilor e cu neputință, pentru că nu mai sânt hotărâtoare exclusiv interesele dinastiilor, ci înainte de toate cele a popoarelor. Astăzi nu se mai încheie alianțele între suverani și dinastii, ci între țări și popoare. Suveranii și dinastiile pot să se schimbe sau să dispară, fără ca alianțele să fie alterate.

Se pare de altminteri că Anglia a știut prea bine ce se pregătește împotriva dinastiei de Braganza, pe care a abandonat-o fără rezervă, declarând neutralitate absolută și lăsând republicanilor mână liberă. Atitudinea aceasta de neutralitate severă îi dă prilej presei germane să atace politica Angliei, acuzându-o că ar fi sprijinit mișcarea republicanilor portughezi numai pentru a silii pe regele Manuel să ia în căsătorie o principesă engleză.

»Le Temps« din Paris ia în apărare Anglia și spune că dacă această insinuație ar fi adevărată, Anglia ar fi făcut o politică stupidă. Anglia a procedat însă corect.

Un diplomat englez la zvonul că regele Manuel ar fi voit să ia în căsătorie o principesă engleză, ar fi răspuns următoarele: »Înainte de a duce cineva o femeie în casă trebuie să facă ordine în acea casă«. Anglia a anunțat pe regele Manuel că în curând va izbucni o revoluție în Portugalia și că va fi detronat. Magalhaes de Lima și Josef Relvas, reprezentanții republicanilor portughezi din străinătate, n'au fost primiți oficial la Londra, dar li s'a făcut relativ o bună primire. Se înțelege, dar, foarte ușor ca politica externă a guvernului provizor a făcut o bună impresie în Anglia.

Noul guvern și-a început activitatea cu reglementarea congregațiilor și desființarea numeroaselor mănăstiri și expulzarea jezuiților. Cu prilejul evacuării unor mănăstiri, plebea s'a dat la acte de violență și jaf, cărora numai cu greu s'a putut pune capăt.

În curând se vor potoli însă și patimile și va putea începe munca adevărată.

Mănăstiri jăfuite.

Din Lisabona se anunță că guvernul a dat ordin ca până Vineri seara să fie evacuate toate

mănăstirile și călugării să părăsească țara. Vineri seara s'a dat semnalul ultimului termen fixat, trăgându-se trei focuri de tunuri. Pe urmă a pornit miliția să alunge cu forța călugării cari nu vor fi părăsit mănăstirile de bună voie. Pe urma miliției a venit și plebe, care a atacat mănăstirile de călugări jezuiți, spargând ușile. Călugării s'au apărut cu armele. Într-o mănăstire a fost omorât un călugăr.

Mănăstirile au fost jăfuite și prădate.

Soarta regelui.

Iahtul «Amalia», cu care regele Manuel și familia regală a fugit la Gibraltar, fiind proprietatea statului a primit dela guvernul portughez ordin să se întoarcă la Lisabona.

Regele și familia sa au părăsit iahtul cu lacrimi în ochi, strângând mâna ofițerilor. Despărțirea a fost înduioșătoare. Îndată după plecarea regelui, pe iaht s'a arborat drapelul republican.

Familia regală deocamdată va rămânea în Gibraltar, luând locuință în palatul guvernului englez. În drum, regele a fost aclamat de mulțime. Înaintea catedralei l-a întâmpinat întreaga preoțime în ornat, invitându-l în biserică la o slujbă.

Regele are la dispoziție vaporul englez «New-Castle», cu care va putea pleca la Londra când va voi.

În urma familiei regale au rămas mai multe datorii. Guvernul republican a delegat o comisie specială care să aranjeze afacerile financiare. Pe urmă se va stabili și apănajul fostului rege.

Recunoașterea republicei.

Ziarul berlinez »Vossische Zeitung« anunță din Lisabona: Guvernele din Anglia și Spania au recunoscut deja noua republică. Când corespondentul ziarului a intrat în odala noului ministru de externe a întâlnit acolo pe președintele Braziliel, care a venit să salute republica cea mai tină. Cu acest prilej »Vossische Zeitung« a mai aflat că și Franța a recunoscut republica portugheză. Guvernul speră să fie încunoștințat în curând și despre recunoașterea din partea Germaniei.

Declarația cancelarului german.

Din Colonia se depeșează: Cancelarul Germaniei Kinderlen Wähter, cu prilejul unei festivități, a declarat în București, că Europa trebuie să fie pregătită pentru noul eveniment și surprize în peninsula iberică. Față cu evenimen-

teoriile acestui partid, și a început reorganizarea armatei portugheze.

Astăzi armata poate să mobilizeze 230 de mii oameni, împărțiți astfel: 95.000 oameni de trupă pe prima linie, activă și rezervă.

65.000 oameni de II a rezervă.

70.000 oameni teritorial.

Soldatul portughez este brav, foarte disciplinat, sobru și bine antrenat: el a făcut dovada acestor calități în Africa.

Să vedem acum în amănunte, cum este organizată armata portugheză.

Șeful suprem al armatei este regele, care conferă ministrului de războiu toate puterile pentru a conduce sub înalta lui supraveghere toate afacerile militare.

Statul major militar se compune din 29 de membri: întâi e regele, care în calitate de mareșal general trebuie să dirijeze și să prezideze totul, apoi 2 mareșali, în urmă 6 generali de divizie și 20 de brigadă.

Corpul statului-major cuprinde ofițeri din toate gradele și din toate armele, care au urmat cursul școlii superioare de război. Înaintarea în armată, mai înainte de legea dela 13 Iulie 1889, avea ca bază vechimea.

Don Carlos a menționat înaintarea prin vechime pentru gradele superioare: înaintarea, la gradele superioare se face după valoarea și meritul personal.

Dela gradul de comandant, ofițerul nu poate trece la un grad superior, fără să dea un exa-

men oral și în scris, fără să comande o manevră pe teren care trebuie să sufere examenul critic al șefilor și colegilor săi.

Să vedem acum, cum se recrutează trupele în Portugalia.

Serviciul militar pe care fiecare cetățean portughez îl datorește patriei sale, este regulat de legea dela 13 Iulie 1889, modificată de legea dela 1901.

Fiecare cetățean trebuie să tragă sorți la vârsta de 20 de ani.

Serviciul personal, fără posibilitatea de înlocuire, este obligator în timp de 25 de ani și anume: 3 ani în armata activă, 5 ani în prima rezervă, 7 ani în a doua rezervă și 10 ani în armata teritorială.

Armata întregă se compune din 4 divizii, cu sediul, pentru nord, Porto; pentru sud Lisabona și Evora, iar pentru centru Viseu.

Fiecare divizie militară cuprinde 2 brigăzi de infanterie de câte 3 batalioane, un regiment de cavalerie cu patru escadroane, un regiment de artilerie de campanie cu 6 baterii și o companie de geniu.

Infanteria se compune din 27 regimente de linie, din care 6 batalioane prevăzute cu mitralieze: cavaleria cuprinde 10 regimente: artileria se împarte în 6 regimente de campanie, 2 baterii cu cai, 6 baterii montate, 2 baterii de munte și 6 baterii de artilerie de fortăreață.

Artileria posedă tunuri Krupp de 9 centimetri

tele din Portugalia, Germania va păstra o altitudine expectativă, de îndată ce situația se va limpezi și noua ordine de lucruri va prezenta garanții suficiente de ordine și liniște, și de îndată ce noul guvern își va împlini datorințele față cu puterile străine, Germania, dimpreună cu celelalte puteri, nu va întârz'a să recunoască republica portugheză.

Vaticanul și republica portugheză.

Vaticanul se așteaptă ca guvernul provizoriu să ia măsuri foarte severe contra bisericii catolice. Primul pas va fi ca să destituieze postul reprezentant pe lângă Vatican.

Franța cu câțiva ani mai înainte a reclamat pe reprezentantul ei pe lângă Vatican. Spania dela izbucnirea războiului contra clericaliilor nu mai are reprezentant pe lângă Vatican, și acum tot astfel va proceda și Portugalia.

Dintre statele catolice numai Austria are reprezentant pe lângă Vatican. Vaticanul în curând va rechema pe nunțul papal dela Lisabona.

Puterile și revoluția.

Din Paris se anunță: În convorbirea sa cu corespondentul ziarului »Gil Blas« D. Magalhaes Lima ar fi spus că în misiunea sa incredințată de ultimul congres republican portughez de acum patru luni ar fi fost încurajat în străinătate și mai cu seamă la Paris și la Londra. Străinătatea a spus el, ne-a înțeles și a aprobat aspirațiunile noastre: prin urmare am fă ut revoluția, putem zice, cu cooperarea morală a străinătății.

Ziarul »Gil Blas« relevă această părere exagerată și termină spunând: ne place să sperăm că guvernele franceze și engleze vor da imediat o dezmințire acestor grave afirmații.

Fierbere în Spania.

Din Paris se anunță că Esquerdo, republican spaniol, într-o convorbire a declarat că înainte de izbucnirea revoluției în Portugalia, s'a plănuțit o revoluție și în Spania, care urma să izbucnească Joia viitoare, ziua în care a fost executat Ferrer. Revoluția prea timpurie din Portugalia a zădărnicit deocamdată acest plan.

Din San Sebastian se telegrafiază: Revoluția portugheză va avea urmări fatale și

calibru și piese de 8 centimetri în oțel, comandate de regele Don Carlos în Germania.

Pedepsele disciplinare în armata portugheză sânt arestul pentru ofițeri, sala de poliție și închisoarea pentru soldați.

Pentru cazuri de nesupuneri sau lipsă gravă de disciplină există două tribunale militare.

Consiliul de războiu, care judecă în prima instanță, ținându-și ședințele la reședința corpurilor de armată și supremul consiliu de justiție militară, care judecă în ultima instanță și care își ține ședințele la Lisabona.

Dreptul de grațiere îl are numai regele.

Dat fiind gloriosul ei trecut, înfărdarea coastelor și importanța coloniilor, Portugalia ar trebui să aibă o marină militară foarte importantă: de fapt marina portugheză este insuficientă.

Iată cum se compune actuala flotă a Portugaliei:

O corvetă chirasată de 2400 tone având o viteză de 13 noduri, 4 corvette cu helice, 5 Incrușetoare protejate de tip recent între 1800 și 4500 tone și o viteză variind între 18 și 22 de noduri, 24 canoniere dela 300 până la 700 tone: 12 torpiloare, din care un sub-marin.

Efectivul trupel cuprinde 4300 mateloți, 220 sub ofițeri și un mare număr de ofițeri.

Apoi: 2 vice-amirali, 5 contra-amirali, 16 căpitani de vase, 25 căpitani de fregată, 35 căpitani

pentru Spania. Nu va trece o jumătate de an și va avea loc și în Spania o revoluție ca cea din Portugalia. E osândit și tronul Regelui Alfonso.

Aviațiunea la noi.

Nu e o exagerare vorbind de aviațiunea la noi. Franța și statele civilizate din apus au făcut neasemnat mai mult decât țara noastră pe tărîmul aviațiunii. Dar dacă facem o comparație cât de vagă în cultura, împrejurările și mijloacele tehnice ale altor popoare și starea de lucruri dela noi, putem spune cu oarecare mândrie că nu sântem locuimii cei din urmă măcar din punctul de vedere al aviațiunii. Nu trebuie să uităm, și simt o mare mulțumire sufletească aducându-mi-o aminte, că cel dintâi aviator care s'a ridicat cu propriile lui mijloace dela pământ, a fost un român, Traian Vuia. Dela primul zbor al lui Vuia au trecut mulți ani, și deatunci aviațiunea a făcut progrese imense. Astăzi zeci și sute de piloți străbat văzduhul, mai toate centrele mari își au aerodromurile lor, tipurile de aparate se îmbunătățesc și se îmbunătățesc pe zi ce trece, o întreagă industrie de aeroplane s'a născut și face eforturi neobosite ca să pue la îndemâna oamenilor aripile cari vor cuceri cerul. În fața emulației acestora universale, nici noi nu stăm cu mâinile încrucișate. Dacă în alte domenii românii s'au mulțumit să ia totul de-a gata dela străini, dacă au profitat de toată munca și de toate descoperirile țărilor mai civilizate, dacă au importat aproape totul, de pildă: drumuri de fier, telegrafe, telefoane, automobile etc. fără să îmbunătățească cu propriile lor invenții invențiile străine, cel puțin în domeniul aviațiunii au adus și se pare că vor aduce ceva din munca și din înțelegința lor. Au trecut numai doi-trei ani dela calea dintâi zboruri mai reușite, și astăzi avem în țară o sumă de oameni de știință și de energie cari s'au devotat cu trup și suflet celui mai vechi și mai nobil vis al omenirii, aripelor de zburat.

Locotenentul Goliescu și-a construit aparatul și în curând va începe primele experiențe. Brumărescu n'așteaptă decât motorul ca să-și pue biplanul la încercare. Inginerul Mărdărăscu și-l construiește pe al său în liniștea prielnică a unui orașel de provincie. Prințul Bibescu s'a ridicat în aer cu îndemânarea unui pilot încercat. Și ca o încununare a acestor eforturi răslețe, pe când arsenalul armatei construia în atelierele lui, sub privigherea prietenească și incurajatoare a ofițerilor superiori și inferiori, întâiul aeroplan român, la Chitila, D. Mihai Chearhez izbutea să realizeze cu o muncă și o perseverență admirabilă vaste ateliere de construcție de aeroplane și un aerodrom cum multe centre mari din apus nu se pot lăuda că au.

de corvetă, 80 locotenenți de vas, 110 insigni, 1 mecanic șef, 64 ofițeri mecanici, 23 elevi mecanici, 7 ingineri de construcție, 10 ingineri hidrografi, 47 comisar, 45 medici și 6 preoți.

Poporul lubește foarte mult pe marinari și în totdeauna îi primește cu dragoste și entuziasm.

Un ultim cuvânt.

Cum se scrie istoria.

Se știe că librăria Felix Juoven din Paris publică o serie de biografii, însoțite de ilustrațiunile capetelor încoronate și ale șefilor statului.

Cu ocazia evenimentelor din Portugalia, am răsfolit volumul consacrat repauzatului rege Don Carlos.

Intre altele citim:

»Ofițerii sânt de un loyalism absolut: față de rege ei au rămas cu desăvârșire în afară de mișcarea republicană care a luat osrecare întindere.»

Sânt numai câțiva ani de când a apărut această carte.

Astăzi cel mai puternic susținător al ideilor republicane, acei cari au făcut să triumfe revoluția sânt militarii, și îndeosebi marina militară.

»Seara.»

În fața acestor străduinți încordate și numeroase, ce departe sântem de încercările timide, aproape necunoscute de acum câțiva ani. Mi aduc aminte cu uimire de epoca în care am fost preocupat pentru întâiași dată pentru ideea zborului artificial. Ici și colo, numai în câteva reviste speciale, se pomenea de încercările lui Lielenthal. Voi am să citesc tot ce se scria despre aparatul de zburat, dar e ușor de înțeles, că într'un orașel din Transilvania cărțile, și mai ales cărțile speciale se găsesc cu greu. Numai când m'am stabilit la Budapesta, am putut să cercetez în bibliotecă toate lucrările privitoare la motoarele ușoare și aviațiune. În capitala Ungariei îmi împărțeam zilele entuziaste ale tinereții studiind mult și făcând planuri pentru viitor. Serile le petreceam adesea în tovărășia unui cerc restrâns de literați, printre cari era și poetul Octavian Goga. Scriu cu emoțiune numele lui Goga, căruia i-am împărțit primele mele gânduri și visurile senine ale adolescenței. Chiar dacă n'ași fi reușit să mă ridic niciodată dela pământ, i-ași fi rămas recunoscător pentru ceasurile în care alături de dânsul mi am înălțat sufletul și inima. Dar cercul prietenilor noștri s'a risipit în curând. Unii au plecat într-o parte, alții în alta, eu a trebuit să mă duc la München ca să fac studii amănunțite asupra limbei germane în care sânt publicate cărțile cele mai documentate asupra motoarelor. Timp de patru ani am studiat ingineria mecanică. În acest timp am ajuns la convingerea că problema esențială a aviațiunii nu stă într'atât în în corpul propriu zis al mașinei, cât în calitățile de forță, de greutate și de exacitate ale motorului. Pe atunci ca și astăzi mulți erau de părere că aparatul poate să fie cât de greu, și aripile trebuie să aibă anumite corburi. Eu am crezut dimpotrivă că în ce privește greutatea, cu cât aparatul în întregime lui e mai ușor, cu atât e mai bun și are să se ridice mai repede, întrucât are nevoie de planuri mai restrânse. Iar în ce privește curbura aripelor în parabolă, în S., în segment de cerc, etc. toate acestea se deosebesc foarte puțin între ele și pot fi deopotrivă de bune fără însă să constituie partea esențială a aparatului. Chiar în natură observăm că de pildă aripele liliacului sânt cu totul deosebite de ale altor păsări, precum la rândul lor pasărele se deosebesc prin aripi cu desăvârșire de insecte.

Este însă un punct căruia aviatorii îi dau foarte puțină însemnătate. Acesta este forța propulsivă a aparatului, pe care o formează motorul cu helicea. Să luăm de pildă aparatul Farman. Nu-l așa că suprafața helicelor n'are nici $\frac{1}{2}$ metru patrat, pe când suprafața aripelor 48 m. p? Ori, în natură forța propulsivă dezvoltată de pasăre se datorește suprafeței aripelor. La aeroplane această forță propulsivă nu se poate datorî decât helicelor. Prin urmare acestea (helicele) ar trebui să fie punctul central de studiu al aviatorilor, ele determinând în definitiv sborul aparatelor.

Călăuzit de aceste principii mi-am construit primul aparat în primăvara anului 1909.

Deoseblrea aparatului construit de mine de celelalte aparate e că partea cea mai esențială, anume helicele, prezintă suprafețe cu mult mai mari și are două helice cari se învârtesc în sens contrar, astfel că nimicesc reacțiunea motorului.

Insist asupra importanței acestui lucru, de oarece în chipul acesta aparatul nu poate să cadă niciodată pe-o aripă. În același timp două helice prezintă avantajul că în loc de o helice cu suprafața dublă. Și suprafața fiind de două ori mai mare, la fața egală a motorului, ridică greutatea aproape îndoită. Dovadă că este așa e că aparatul lui Wright, cu două helice, are un motor de 25 cai putere, pe când aparatul lui Farman cu o singură helice, are un motor de 50 cai putere, forța de tracțiune fiind totuși egală. Folosele acestui sistem se înțeleg dela sine. Fiind nevoie de mai puțin cai putere, se va cheltui mai puțină benzină și greutatea motorului va fi mai mică.

Atunci, de ce am utilizat la aparatul meu un motor de 50 cai putere? Pentru că motorul Gnome e cel mai bun din câte există, și pentru că poate fi întrebuințat treptat dela 10 la 50 cai putere. Eu mi l-am întocmit numai pentru 25 cai. Pe lângă aceasta, așa cum e, e mai ușor decât altele și nefiind forțat la maximum, durează mult mai mult.

În ce privește mobilitatea aripelor, eu mi-am construit aparatul ca aripi absolut fixe. Cred că e o greșală să se facă aripi mobile, de oarece cea mai mică greșală de manevră sau de defect al organelor mașinei, pot s'o răstoarne peste cap.

Tot așa cred că e o greșală să se întrebuințeze mai multe cârme. Natura nu păstrează nimic de prisos, ci dimpotrivă are tendința să facă față împrejurărilor celor mai variate cu minimum de organe posibile. Două cârme, una de profunzime și alta de direcție, sânt suficiente.

În sfârșit, punctul cel mai principal al aparatului meu îl formează centrul de gravitate. Pe când la alte aparate centrul de gravitate este deasupra aripelor sau între aripi, la mine e sub aripi cu un metru și 20. Se înțelege ușor astfel că aparatul nu se poate răsturna nici odată.

Cu principiile acestea bine definite și cu liniamentele generale ale aparatului bine hotărâte, am venit în București. Trebuie să mărturisesc că toți acei cari au fost delegați de guvern să cerceteze aparatul meu, au fost mai mult decât mulțumiți și mi-au dat tot concursul dorit. De altfel rezultatele au corespuns așteptărilor celor ce m'au încurajat și propriilor mele convingeri. Aeroplanul a zburat dela început fără să aibă nevoie de nici o modificare, astfel cum l'am calculat din prima zi. Accidentul nefăsemnat care m'a oprit în loc câteva zile se datorește lipsei de experiență în pilotaj, iar nu aparatului. În această privință e destul să amintesc că Blériot a sfârșit două aparate până să învețe a zbura.

De aceia m'am mirat extrem de mult, când în urma acestor experiențe reușite aproape peste așteptările mele, s'au găsit oameni destul de mici la suflet ca să cărtească în umbră, să clevească și să vadă o risipă zadarnică în ajutorul pe care mi-l'a acordat statul român. Uneltirile lor nu m'au revoltat, dar m'au întristat pentru dânsii. E trist că în vremea noastră de civilizație largă și înțeleghătoare, când pretutindeni se fac jertfe imense ca să se asigure omenirii noi mijloace de cucerire și de dominare a naturii, e dureros să înțâlnești firi preocupate numai de intrigă neputincioasă și sterpe, oameni cu frunțile posomorite și cu ochii în pământ, când omenirea începe în sfârșit să-și ridice privirile biruitoare în sus, spre cerul aproape cucerit. Oare știința să fi progresat mai mult decât sufletul omului? Nu.

Am simțit bine că nu, atunci, când abia începător în forțele mele, când abia îndrăzneam să mă ridic câteva palme dela pământ, auzeam în urma mea prin zgomotul helicelor, aplauzele și îndemnul entuziaste ale mulțimii. Nu, sufletul omului n'a rămas încătușat de pământ, când știința deschide drumul văzduhului.

Dela cel din urmă muncitor plecat din atelier ca să vadă «zburând» un aeroplan românesc, până la fruntașii vieții noastre intelectuale și politice și până la Alteța Sa regală principele Carol, am simțit aceiași simpatie caldă și pe acei cari zbură și pentru invenția minunată care mâine va fi în mâinile tuturor. Fie ca așteptările celor cari m'au întovărășit cu încurajarea și cu prietenia lor să nu fie înșelate. M'aș socoti răsplătit cu prisosință pentru cei paisprezece ani de muncă, de teamă și de speranțe chinuitoare, dacă aș ști că am făcut ceva, cât de puțin, pentru progresul științei și pentru fericirea oamenilor.

Aurel Vlaicu.

Gânduri, fapte, vești...

Holera. — Contaminarea Dunării. — Cerșetori nărăviți. — Jidani la manevre. — Ce nu trebuie să spuie un om.

T.-Severin, Oct. 1910.

Ni a fost dat să tremurăm și noi de frica închipuită cercetării a înspăimântatului oaspe, care, pe cine îndrăgește, nu-l mai lasă, din brațele sale, în necazurile acestei lumi: holera.

Dar a fost închipuirea și frica numai și cel mult... câteva cazuri suspecte de intoxicări cu alimente.

Scăpat-am până acum, putem fi liniștiți. Să mulțămim celor ce ni-au avut în grijă și să ne vedem de alte treburi.

Holera nu va face cu noi, casa comună, nepunându-se împăca cu rânduiala și curățenia, dar o probabilă cercetare, venind din alte locuri, nu i-să da crezare: va avea să înfrunte baloneta grănicerului și «etuva de desinfecție» a medicului. Și apoi și vremea a prins a i-se împotrivi.

Rămas-a numai Dunărea să-i ajute.

O descoperire științifică ne pune însă la sigur adăpost. Ni s'a spus de către medicul comunal: »Numărul microbilor descresc în chip direct proporțional ca mărimea distanței, la care sânt luați de ape, dela locurile contaminate, fiind omorâți de curenți». Asta însemnează că, apele fiuivului, în părțile noastre, găzduiesc nu numai neînchipuit de mic, din atari microbi, ba poate chiar nici unul.

Și gândind la stâncile, prin cari vor avea să treacă, ca să ajungă în aceste locuri, putem adauga: »Mergi sănătos, în alte părți, nepofiiți oaspeți...

În lumea orașului acesta mișună multe feluri de cerșetorii: nepuțincioși, schilozi, pungăși și... în haine negre. Ultima speță ne interesează de aproape. Ei n'au nici o asemănare cu eroii cutărului dramaturg romantic, care l-a denumit astfel: Nu... nu, sânt altele tipurile noastre, cărora le dăm această numire.

Ei sânt muncitori harnici, funcționari cu stare, negustori fruntași... Constituți în societăți de jefuire a publicului... »în scop de ajutor». Vă miră, nu-i așa? Dar să ne explicăm... poată să prindă și prin părțile de aici, obiceiul cerșetorilor noștri nărăviți.

Mai toate breslele au, în orașul nostru, înjghebări sociale, întemelate cu gândul de a preveni anumite nevoi mari ale membrilor lor. Principiu cooperativil, mă rog, care ar îndatora, pe fie-care membru al societății, să-și depună un mic prisos din câștig.

Dar ce să întâmplă. Cooperatori au găsit mijlocul fericit să nu și mai depună acest prisos și, cu toate aste, să poată fi ajutați la nevoie. Cine depune, atunci?... Publicul. Cum? Fiind înșelat.

Cerșitorii noștri înjghebează — săptămânal aproape — »serbări de binefacere» — unde și se dă, pentru minimul un bănuț mare de argint, prilejul să dansezi: adică și se fură bănuțul — la cari ești silit să contribui cu punga ta, adesea, mai sărăcăcioasă, decât a aceluia ce-l ajută.

Și la aceste »serbări de binefacere», să adună mulți bani. Ce se face apoi cu ei vor fi și silit numai cerșitorii noștri în haine negre.

Publicului nu-l dă nici o socoteală, dar publicul e hotărât să ceară odată socoteala.

Să stârpească acest urât năv, mai ales.

De bună samă curentul »asimilării» pătrunde mereu, mai adânc, în masa poporului izraelit, care își poartă necazurile pe pământul mănos al țării asteia. El prinde să se identifice cu aspirațiile neamului nostru și să străduiește din greu în luptă pentru îndeplinirea aceluia vis, pentru care ni-au răposat...

Dovada? vreți deja *exemplu*, ar întreba grăbit, emoționat, scuturând deja din percluni, cutare Honigmann di pi »Adivor» Dovadă, hal? Apoi... — Honigmann — Fagura, Branșteanu, Miereanu, clipește și ret din ochi, chinându-se să-și amintească — apoi, dovada o aveți deja în războiul pentru nealarnare. Ce... nu știți? Apoi... câți au rămas de ai voștri și câți au murit, pe altarul scumpel patrii, de ai noștri... răspunde repede, foarte repede chiar, sârmanul urmaș al erollar neatârării.

Cine a »câștigat» deja victoria, mă rog? Și Honigmann are deja dreptate. Noi l-am putea complecta cu noua pildă de asimilare.

— Câți jidani au fost chlemași, la cazarmă, ca să pornească la drum pentru manevrele regale?

— Mulți, deja foarte mulți, cari și-au părăsit deja afacerile, pentru a căpăta o instrucție solidă, pentru a învăța să-și apere patria pentru... zic zău.

— Câți jidani s'au întors, cu trupele, dela manevre?

— Nici unul...

— Cum, nu cumva li-au rămas oasele, pe câmpul de... luptă?

— Nici asta, mă rog.

— Atunci?

— Nu, mă rog, n'au mers nici unul, la manevre. Mă rog, ce s'vinovați ei, dacă sânt deja buni ostași! S'a constatat, de pildă, că, sânt zadarnice nouile cunoștințe, ce le-ar putea căpăta dela manevrele regale. Și apoi le urmăresc după »Adivor» și »Dimineața».

Uvă! Uvă! Trăiască »domnii» colonel... s. b. c. ...și trăiască deja și Rifca cea frumoasă, din cutare piață, despre care gurele rele spun că, i-ar plăce tare grozav...

Și rid, în pumni, jidani dela »Facia», când dl Cuza vorbește de corupere cu ajutorul balabus-telor.

Sârmanii, aște că, garnizoana noastră a ținut, cu orice preț, să confirme cele spuse de economistul leșan.

Un revizor școlar la o întrunire dascălească a subalternilor săi:

...și activitatea extra școlară, pe alocurea, a lăsat de dorit și, ce-e mai grav, cea întra școlară. Nu s'a îngrijit în de ajuns de instrucția copiilor și nu s'a dat destulă ascultare circularilor, ce vi s'a trimis...

Am trecut mult cu vederea, fiindcă... m'am gândit că, voi avea și eu nevoie de turma, ce mi-a fost odată încredințată.

Era vorba de viitoarele alegeri parlamentare.

Fără comentarii.

A. Sever.

Istoria Ungariei — istoria Maghiarilor.

În ziarul »Tribuna» Nr. 196 dela 14/27 Septembrie 1910, ați publicat un primarticol intitulat: »Istoria Ungariei — istoria Maghiarilor?», supț care se face critica manualului meu intitulat: »Istoria patriei» pentru clasa V și VI a școlilor primare.

Declar dela început, că faptul acesta pe mine, de loc nu m'a alterat, ba din contră mi-a făcut oarecare bucurie.

La popoarele culte din apus, cu deosebire la germani, critica unui manual de școală, este un obicei vechiu.

În direcția aceasta pot zice, că noi ca în alte multe, abia sântem începători, prin urmare bucuria mea poate avea loc. — Și cu tot dreptul, pentru că în proverbele neamului nostru, cuprinzătoare de mari filozofii, este unul care sună: »nu-ți lua și ținea de binevoitorul tău prieten pe acela, care toate țile aproabă și-ți acopere scăderile, ci din contră alipește-te și-ți ia prieten pe acela care-ți spune și arată scăderile cu bunăvoință».

În manualul meu, fără îndoială vor fi și erori. Eu sânt om, prin urmare — »Errare humanum est». Țin a declara, că în înțelesul proverbului citat mai sus, orice scăderi, pe cari le-aș avea și mi-s'ar arată din bunăvoință, cu drag le primesc.

Autorul primarticolului menționat, îmi atribuie unele scăderi pe nedreptul.

Eu prin acelea sânt atins, în simțimentele mele celea mai delicate, de cari este părtaş un adevărat român — simțimentele dragostei de neam, a iubirei și a ambiției naționale. Este atinsă totodată și preavenerata mea superioritate școlastică confesională, ca și când aceasta, n'ar fi știut absolut nimica, despre tipărirea manualului meu și introducerea acestuia în școlile de pe teritoriul provinciei Mitropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș.

Din motivele acestea, sânt silit la celea scrise în primarticolul numit, a răspunde următoarele:

Sânt acuzat și tratat la lume, ca unul, care a fi fost foarte rezervat peste lucrarea întregă față de poporul nostru român. Într'altfel mi se împulă, că pentru ce am început tocmai cu »Omul» parea patriei?»

Și pentru ce n'am istorisit trecutul popoarelor de dinainte de ocuparea patriei și plămădirea poporului nostru român? Mi să mai citează și un anumit Benedek, care deși streln de neamul nostru, în manualul său »Istoria națiunii maghiare», vorbește de popoarele de dinainte de ocuparea patriei; iar un altul Farkas Sándor într'un manual al său, »tot de istorie» aduce chiar și chipul marelui Traian.

Vreau să fiu bine înțeles. Autorul primarticolului din chestiune, se vede, că nu tocmai bine cunoaște, noul plan de învățământ ministerial, pe baza căruia este lucrat apoi, planul de învățământ, pentru școlile din provincia mitropolitană mai sus numită, care s'a aprobat de înalta conferință episcopescă din 7 Septembrie s. n. 1909 Nr. 6693. — Eu la lucrarea manualului meu de acest plan m'am folosit. M'am folosit de el, fiindcă este impus spre strictă observare, atât mie ca scriitor de manuale, cât și tuturor confraților colegi învățători. — Cine nu-l consideră și observă aceasta, comite nesupunere. Acela poate fi pedepsit, ca unul care nu observă și bagă în seamă ordinațiunile mai înalte.

Și cu toate acestea, eu în manualul meu atunci când l-am lucrat, în manuscris aproape mai patru pagini am vorbit, despre popoarele de dinainte de ocuparea patriei, în deosebi, despre Români și următorii lor. — Când manualul mi-a fost gata, așa în manuscris l-am trimis spre aprobare Ministerului de culte.

Și știți mă rog ce mi-s'a răspuns? »Despre popoarele de dinainte de ocuparea patriei, în deosebi despre Români prea mult se vorbește, e deajuns despre acestea în 2 mult 3 propoziții».

Eu am modificat și am scris așa cum stă la pagina primă, și pagina 82—83 a manualului meu. La cenzurarea a doua a manualului în tipar, la propoziția aceea mică tocmai la început pe pagina primă, mi-s'a reflectat următoarele:

»Közgazlatásra szorul azon állítás, hogy a románokat itt találták a magyarok».

Ceeace spun nu sânt palavre. Este adevăr, pe care-l pot documenta ori și cui. Că domnii Benedek și Farkas Sándor au adus în cărțile dâșilor, chiar și chipul marelui Traian, eu aceasta o cred, fiindcă dâșii sânt »prieteni Cesarului». Eu însă nu cunosc manualele dâșilor.

Mi se mai spune, că eu pe Ioan Hunyadi nu l numesc »Hunyadi» și retac a l numi român.

Cartea mea e scrisă românește. Ceeace am vorbit despre Ioan Hunyadi am povestit-o românește. Eu cred, că aceea este deajuns de românească expresiune, când am zis: »bunul Dumnezeu ne-a trimis din sânul nostru un erou cu numele Ioan Hunyadi». Eu cred că mai evident de așa nu se poate.

De ce nu scriu »Huniadi» în loc de »Hunyadi», planul de învățământ, numele acesta așa-l scrie, prin urmare eu n'am drept a-l scrie altcum, fiindcă legea mă oprește.

Referitor la capitoul »Unirea Românilor cu Roma sau cu biserica latină», mă mir cum poate zice autorul, că numai pe o parte dintre Români îi mulțumește aceasta. Ori dacă respectivul nici acum nu vrea a înțelege, după ce aceasta e recunoscută de lume, că părțile științei și a culturii pentru întreg neamul românesc s'au deschis prin »Unirea Românilor Ardeleni cu biserica Romei». Că pe o parte nu-l poate mulțumi, eu acela ce să le fac? Vina nu este a mea, ci alui Sofroniu și alui Ioan Tunsu.

Se spune mai departe în acel primarticol: »Ți-se urcă sângele în cap când cetesti în cartea dlui Marian despre rășcoala lui Horia, Cloșca și Crișan dela anul 1784.» Întreb că pentru ce? Doar nu-i adevăr? Dacă nu aminteam nimica de aceasta, poate era mai rău. Atunci mi s'ar

Cei cari
doresc: **mobile**

bune,
frumoase,
ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile
Székely și Rét
din Marosvásárhely,
(Piața Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expedăm franco în orice parte a Ardealului. - Atelier de primul rang.
— Mare asortiment de trusouri pentru mirese.

fi reproșat, că am retăcut un eveniment ce s'a petrecut aici la noi, atunci când poate și poporul nostru se simțea prea asuprit. — Sau doar răscoala aceea este o rușine pe noi? Atunci și pe francezi ar fi rușinea cea mai mare, — revoluțunea Franceză, pe Maghiarii evoluțunea de pe timpul regelui Sigismund alui Dozsa, Rákóczy și cea dela anul 1848/49.

După toate acestea, se face apoi Preaveneratulul ordinarlat, respective senat școlastic arhidiecezan de Alba Iulia și Făgăraș propunerea, ca să-mi scoată cartea din școlile de pe teritoriul provinciei mitropolitane de Alba Iulia și Făgăraș, și să se prelucre alt manual mai ducător la scop.

Bun. Până atunci autorul articolului din chestiune b'nevoiască a mi da și schițe, un plan deosebit de acela, după care mi am lucrat eu »Istoria patriei« pentru clasa V și VI a școlilor primare, și volu lucra alta conform dorinței dânsului. Aprobarea aceea din partea ministrului de culte, dânsul să o ia asupra-și.

Eu așa cred că în sânul Preaveneratului Senat școlastic arhidiecezan gr.-catolic, dar cu deosebire în acelui Mon. D. censor al cărții mele din chestiune, încă bate suflet și simțire împreună cu dragoste de neamul nostru. Iar acel Preon. d-ni alcătulorl a numitului senat, eu îl cunosc ca unul dintre cel mai probați pe terenul școlii române gr.-catolice. Prin urmare, eu nu cred, ca dânsii lasă a trece, în mâna viastarelor române o carte rea și neducătoare la scop, după cum se scrie în primarticolul menționat.

De incheiere mai pun o întrebare.

Sânt mai bune manualele acelea de istorie, cari sânt scrise paralel (lucru, pe care și »Tribuna« îl remarcă în Nr. 200 din 2 Octomvre st. n. 1910) într'o limbă, pe care numai românească nu o putem numi, și pe lângă acela tipărite și în tipografia străine?

Is mai bune acelea, cari poate absolut de loc nu amintesc de neamul nostru român, nici atâta cât eu?

Pentru mai buna deslușire și limpezire a lucrului, amintesc că la combinarea părților românești din istoria mea, m'am orientat după manualul dlui Vasile Goldiș, intitulat »Istoria Ungariei« pentru școlile secundare, librăria Ciurcu, Brașov, 1901.

Di Vasile Goldiș fost deputat în cameră, eu cred că este probabil unul dintre cel mai buni autori didactici ai noștri și că simțimentele naționale ale acestui domn, nu pot fi trase la îndolală de nime. La caz de lipsă pot servi și cu cifate.

Bucerdea-grânoasă, lângă Blaj, la 5 Octomvre st. n. 1910.

Iosif Marlan,
învățător greco-catolic.

Lămuririle dlui I. Marlan nu răstoarnă absolut de loc afirmațiunile noastre că Istoria noastră românească se tratează foarte meșter în manualele românești de istorie a patriei. Ele cel mult ne arată cu ce neplăceri are să lupte un autor de manuale didactice românești, precum și aceea cât de puțin înarmați sânt autorii noștri pentru astfel de lupte. E de sigur regretabil că dl Marlan, ca autor al unei cărți de istorie românească pentru școlari, nu cunoaște literatura ungurească și nemțească relativă la manualele de istorie. Dacă ar fi cunoscut dsa cartea lui Benedek și alui Farkas, precum și cărțile de celire ale Sașilor (de Oberth-Morres), n'ar fi dat o așa de mică atenție istoriei românești, pe lângă toate observările recensentului guvernului.

Dacă dsa ar fi știut cum se tratează istoria patriei în cărțile concetățenilor noștri, ar fi avut în acestea o armă zdrobitoare împotriva recensentilor oficiali, cari sânt în foarte multe cazuri niște ignoranți de cea mai ordinară specie.

Di Marlan ar fi fost dator să cunoască manualul lui Benedek, cu atât mai vârtos că el s'a introdus și în unele școli de ale noastre pentru cari părintescul nostru guvern s'a îngrijit să scoată o ediție bilingvă a acestei cărți sub titlul »Istoria naționalei maghiare« (Budapesta 1908, Az Atheneum nyomdai r. t. kiadás). Fără a cunoaște temeinic și literatura didactică a concetățenilor noștri, ajungem în adevăr la cărți așa de puțin existente la o critică mai serioasă, cum e cartea dlui Marlan, pentruce nici să nu o mai amintim pe a d-lui Bojan, care l cuțtotul fără nici o valoare.

În ce privește diferitele observări, pe care le face d. Marlan, notăm: autorul articolului din chestiune cunoaște foarte bine noul plan de învățământ al ministerului de instrucție și îl cunoaște tot atât de bine și pe cel edat de conferința episcopescă din Blaj, care, acesta din urmă, putea fi, în unele puncte și mai categoric.

Acest plan nu exclude însă cu totul Istoria românească. Altfel ar fi exclus-o și partea aceea despre Horia și cea despre Unire, care în plan nu e. Când se lucrează pe baza unui plan ceva nu litera aceluia dă tonul.

În ce privește pe Ioan Huniade care a ieșit »din sânul nostru«, expresia asta este atât de echivocă, încât ea trebuie să te nemulțamească neapărat, mai ales că în cartea întregă se vorbește mai numai despre »națiune«, care știm bine, că nu sântem noi.

În ce privește capitolul despre unire, observarea noastră n'are să-l supere de loc pe dl Marlan și mai ales, ea nu-i dă dreptul să devie necuviincios.

În ce privește observarea noastră că »și-se urcă sângele în cap« cetind rândurile despre Horia dl Marlan răstălmăcește zisele noastre. Noi înțelegem că vorbește despre eroul nostru dela 1784 într'o formă atât de puțin deamnă, încât în adevăr te revoltă.

Incolo, clara pacta — boni amici. D. Marlan, care e bun învățător, poate avea mângăierea că nu e autorul celui mai slab manual de istorie a patriei.

Redacția »Tribunei«.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 10 Octomvre n. 1910.

† Iosif Pop.

Din vechea pleiadă a bărbatilor noștri ajunși la mari diregătorii, s'a jmai stâns o figură luminoasă. Iosif Pop, eruditul judecător al curții de casație, a răposat Vineri în etate de 72 de ani. Pierdem în el un apărător priceput al cauzelor noastre, și-o ilustrație a puținilor noștri jurisprudenți. Defunctul a fost un caracter sobru, un naționalist convins și neînfricat, care și în cercurile, nouă atât de dușmănoase, în cari a trăit, a susținut cu tăria inspirată de o cauză sfântă și mare, pretențiunile legitime ale neamului său. Dăunăzi ne-a dat o ultimă dovadă despre curățenia ideală a sufletului său românesc, scriind broșura politică »Chestia de naționalități în Ungaria«. Peste mormântul acestui binemeritat

bărbat al neamului nostru se împânzește jalea noastră a tuturor.

Iosif Pop s'a născut în Șard, lângă Băgrad. A studiat dreptul în Sibiu. În 1861 a fost numit practicant la direcția financiară de acolo. În 1872 fu numit judecător cercual în Brașov; în 1883 judecător la Curtea de apel, iar în 1892 judecător la Curtea de casație din Budapesta. — A scris mai multe opere de valoare: Instrucțiune pentru jud. com. în limba rom. și maghiară; Indreptar pentru cărțile funduare; Manual de procedură în cauzele mer. procesuale, în limba rom. și magh.; Legea comunală (comentar).

Familia a lansat următorul anunț funebru:

Iosefina Popu născ. Lobonțu ca soție, văd. Valeria Radeș ca soră, în numele lor și a numeroaselor rudeni, cu inima frântă de durere anunță, că prea iubitul ei soț, respective frate, unchiu și moș Iosif Popu, judecător la Curte reg. în penzie, cavalier al ordinului Leopoldin etc. etc. după lungi și grele suferințe, în 7 Octomvre după amiazi la 3¹/₂ ore, în al 72 lea an al vieții și în al 18 lea an al fericitei căsătorii, a adormit în Domnul în Mária Besenyő. Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor transporta la locul natal, comuna Șard, comitatul Albei Inferioare, unde se vor așeza în 11 Octomvre d. a. la orele 3 spre odihnă eternă, după ritul bisericii gr.-cat. române. Rugați vă pentru el! Mária-Besenyő, la 7 Octomvre 1910.

— Ofițeri români decorați. Cetim în »Monitorul oficial« și numele următorilor români decorați: căp. Ioan Brad dela reg. de inf. 5; locotenentii Silvius Cuteanu dela reg. de inf. 51 și Aurel Păcală dela reg. de inf. 5, toți trei cu sîgnum laudis, apoi medicul — căp. (Regimentsarzt) Victor Corbul decorat cu Crucea de aur cu coroană.

Felicitări!

Concurs. »Asociațunea pentru literatura română și cultura poporului român« va da pentru anul școlar 1900—1910 următoarele burse:

1. Din fundațunea Ioan Petran două burse de câte 200 cor. — pentru studenții universitari de naționalitate română, cari urmează la una din facultățile universității din Cluj. Cel împărțășii de burse din această fundațiune vor fi obligați a lua parte la »Masa studenților academiei« din Cluj.

2. Din fundațiunea Nicolae Marinoviciu sen o bursă de 120 cor. — pentru studenții din școlile secundare.

3. fundațiunea Dr. Ioan Moga și soția Ana născ. Bologa o bursă de 80 cor. pentru fetițe române din Transilvania, fără deosebire de confesiune, cari cercetează o școală de fete de caracter național resp. confesional românesc, în primul rând școala de fete a »Asociațunii«.

Petițiile pentru aceste burse se vor înainta comitetului central al »Asociațunii« în Sibiu (Nagy-szeben) str. Șaguna Nr. 6. până la 30 Octomvre n. a. c., însoțite de următoarele acte:

a) certificat de botez; b) certificat de paupertate; c) certificat de studii, în original sau în copie legalizată; la bursa din fund. Marinoviciu, fiind înrudiți cu fundatorul, vor avea să dovedească această înrudire; totasemenea și fetițele cari reflectează la bursa din fund. Dr. Moga, în caz de înrudire cu familiile fundatorilor Moga și Bologa, vor avea și ele să dovedească această înrudire.

Petițiile intrate după termenul indicat nu vor fi luate în considerare.

Sibiu, din ședința comitetului central al »Asociațunii« ținută în 6 Octomvre 1910. Iosif Sterca Șuluțu prezident. Octavian C. Tăslăuanu secretar.

Gulere
și
Manșete.

Numai calitate bună.
Marca lanț.

SUC. EMMER FERENCZ
Welsmayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyadi

— **Conservator de muzică la Craiova.** Din capitala Olteniei ni-se scrie: Fostul director al băncii naționale, Corneti a lăsat prin testament averea sa de aproape 2 milioane, pentru a se face un conservator de muzică în localitate.

D. Ciocazan primarul orașului s'a și adresat d-lui Gabrielescu fost președinte al teatrului Național, pentru a întocmi planurile de reorganizarea conservatorului.

D. Gabrielescu a și depus raportul arătând modul cum crede d-sa să funcționeze conservatorul.

— **Călătoria regelui Nichita la Viena.** Din Viena ni-se telegrafiază, că regele Nichita al Muntenegrului va face în săptămânile viitoare o călătorie la Viena ca să viziteze pe M. Sa monarhul nostru.

Nichita va locui în Burg și l-se va face o primire foarte sărbătorească.

— **Nou medic român.** Dl Valer Negriță a fost promovat zilele acestea doctor în științele medicale la universitatea din Cluj.

— **Răscumpărarea bancnotelor à fl. 100.** Bancnotele à fl. 100—, purtând data de 1 Mai 1880, retrase din circulație conform publicațiunii Băncii Austro-Ungare dela 6 Octombrie 1902, se mai pot schimba la Centralele și filialele băncii numai până la 31 Octombrie a. c. După acest termen înceată orice obligament al Băncii Austro-Ungare de a răscumpăra sau schimba aceste bancnote.

— **Al 165-lea!** Casariatul »Reuniunii române din Sibiu« a plătit ajutorul statutar, după răposatul membru Gheorghe Petikescu, căpitan penz. și cavalier al ordinului Francisc-Iosefin. Acesta este al 165-lea caz de moarte în sinul Reuniunii române de înmormântare sibieni.

— **Necrolog.** Ioan Maximilian senior, preot în Stupinile Brașovului, a răpusat la 8 Octombrie n., în vârstă de 84 ani și în anul 57 al preoției sale. În mormântarea lui va avea loc în cimitirul bisericii »Împăraților Constantin și Elena« la 11 Octombrie n.

Odihnească în pace!

— **În amintirea iubiților răposați.** Necrosolabila doamnă Matilda Petikescu n. Bos, dezvălește întru vecinica odihnă a sufletului soțului său Gheorghe Petikescu, fost c. r. căpitan penzional și decorat cu ord. Francisc Iosif, anume fondului »Andrei baron de Șaguna pentru ajutoarea văduvelor și orfanilor«, 5 coroane, iar fondului »Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace« 5 coroane, sau în total 10 coroane. — Pentru această jertfă pe altarul clasei noastre de mijloc exprimă mulțumită: **Comitetul »Reunintii sodalilor români din Sibiu«.**

— **Din jurul Bistriței.** Ni-se scrie: Un moment de bucurie, un moment de înaltă elevație sufletească avu loc Duminică în 2 Sept. n. în comuna Galații Bistriței cu ocaziunea praznicului ce se ține întru aducerea aminte de însemnata zi în care s'a sfințit biserica; o bucurie nespusă a cuprins inimile tuturor când la petrecerea de seară, în spațioasa sală a școlii, apărură pe neașteptate merituosul nostru protopop dl Gregoriu Pletosu. »Să trăiască«, fu lozinca de întâmpinare, care izbucni cu țările din sutele de plepturi ale tinerimei noastre din loc și jur, la care dl protopop răspunde cu o vorbire înflăcărată, punând la inima celor de față, cuvinte pline de toată stîmă, față de adevărații noștri conducători, cari în tot timpul și în toate împrejurările sînt gata a se jertfi chiar, pentru binele obștesc. Îndeosebi a accentuat vrednicia harnicului nostru primar, colector și prim eptrop etc. Ioan Iaita, care a știut să conducă afacerile acestei comune politice și bisericești în decurs de foarte mulți ani cu așa succes încât să lasă întru toate triumfător. »Să trăiască« a fost răspunsul celor de față la adresa conducătorului nostru harnic.

Urmează un act de adevărată îngrijire părintească când prealubitul nostru protopop a donat

suma de 25 cor. în favorul »fondului luminător« din care se provăd elevii cu tot felul de cărți și reviste și care servește pentru îmbogățirea bibliotecii comunale. Poporul îi răspunde din nou cu mulțumită la această binefacere mărinimoasă.

O someșană originală din părțile noastre schimbă fizionomia serioasă a publicului și româncuțele noastre frumos gălile în costum național se învârt lin și ușor pe sub mâinile flăcăilor, mândri și ei de așa odoruri și se așează în ordine de joc. Câșiva cărturari se pierd și ei în noianul țărănilor și jocul se petrece însoțit de privirea distinsului nostru protopop, care rămase încântat de frumuseța jocului nostru românesc.

Nu știu vor fi răsplătit, baremi în parte, uralele noastre de întâmpinare și cele de petrecere onoarea ce ne-a făcut domnul protopop prin aceea că a venit să asiste la petrecerea noastră, și darul ce ne-a făcut care servește ca exemplu de imitat tuturor celor ce-și iubesc neamul și biserica; noi însă mulțumim, și pe această cale, iubitul nostru protopop, dorindu-i viață îndeiungată spre cinstea și binele obștesc. G.

Dentist român în Arad.
VIRGIL MUNTEAN
Szabadság-tér Nr. 3. Lângă farm. Rozsnyay.

Dinți artificiali în cauciuc dela 4 cor. în sus. Coroane de dinți în aur 24 cor. Dinți cu șurub în aur și platină 20 cor. Poduri în aur și aluminiu, cari nu se pot scoate din gură, în preț cât se poate de moderat și în rate lunare. — — — Garanță până la 10 ani. Reparaturi la pieze făcute de mine se efectuează gratis. Celor din provincie se efectuează lucrările în aceeași zi.

Cronica socială și artistică.

Teatru în Sibiu. Reuniunea sodalilor români din Sibiu invită la reprezentarea teatrală ce va avea loc în teatrul orașesc din Sibiu, Duminică, 16 Octombrie n. Se vor juca piesele »Pribeगी«, comedie în 2 acte de Nestroy și »Muza dela Burjudeni«, farsă într'un act de C. Negruzzi. Începutul la orele 7 și jum. seara.

ECONOMIE.

Monografiile comunelor.

— Concurs prelungit. —

Vestim obștea noastră, că la cererea mai multor interesați prelungim până la 15 Decembrie n. c. termenul pentru prezentarea manuscriptelor »Monografiilor comunelor« la concursul cu premii, publicat de noi la 23 Maiu n. c.

Comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu«.

Pant. Lucașă
prezid.

Vic. Tordășianu
secretar.

BIBLIOGRAFII.

Va apare în zilele cele mai apropiate:

„La cărările vieții“

de Lucian Boițaș,

un Volum elegant de vre-o 7 coale de tipar.

Prețul unui Volum: 1.50 cor. România lei 1.50.

Se poate comanda dela Tipografia »Tribunei« sau dela autor în Budapesta, VII Zugló u. 16.

Va apare în zilele cele mai apropiate:

SERIALBASTRE

Pentameron

De Lucian Boițaș,

Conținând cinci povestiri din viață.

Prețul unui Volum: 1.50 cor. România lei 1.50.

La Librăria Tribunei se află de vânzare:

Dr. Onisifor Ghibu: Ziaristica bisericească

la Români. Studiu istoric . . . 2.—

» Limba nouălor cărți bisericești 1.—

» Der moderne Utraquismus oder die Zweisprachigkeit in der Volksschule 2.—

» O călătorie prin Alsacia Lo-renă. Țara și școlile ei . . . —.75

Tib. Brediceanu: Aurora. Vals pentru

» » piano 2.—

» » Rândunica. Vals pentru

» » piano, ed. II-a 2.—

» » Preludiu și hora com-puse pentru piano. Ed.

» » II-a 2.—

» » Viorele. Vals pentru

» » piano. Ed. II-a 2.—

În editura N. Ciurcu au apărut următoarele cărți:

N. Rădulescu-Niger. A'egătorul liber. Monolog și alte 13 monoloage. —50

Rococo. Comedie într'un act de Gyp —30

Fabiu Sânjoanu. »Ana Consânzeana«. Piesă teatrală populară în versuri. Intocmită în 3 acte —30

N. Rădulescu-Niger. Mintea și Norocul. Precum și alte 12 povești populare —40

Toate cărțile anunțate aici se găsesc de vânzare la Librăria »Tribuna«.

Poșta Administrației.

Basiliu Peps, Somostelke. Am primit 2 cor. în abon. Mai aveți 8 cor. până la finea anului 1910.

Alexandru Banea Keszler e plătit tot pe anul 1910.

Serafim Berariu, Srediștes-mică am primit 10 cor. în abon. mai aveți 4 cor. până la finea anului 1910.

Traian Olvulescu am primit 20 cor. în abonament.

P. Moys de Fejéregyháza mai aveți 6 cor. de plătit în abon. până la finea anului 1910.

Redactor responsabil: Iuliu Glurgiu.

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons.

Dr. Stefan Tămășdan,
medic univ. specialist în dentură,
Arad, vis à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Eliz. Poarta II.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Blănării!!!

precum: boauri (muff) tocuri de picioare, Jachete, după croiu englez și francez, berletuieli cu lînă, etc. reparări și transformări bune și ieftine se pot câștiga la

Nicolae Gruța,
blănar
Temesvár-Josefstadt,
Bem.u. No. 23.

ANUNȚ.

La subscrisul se pot cumpăra

10 bucăți de acții

dela »SILVANIA« institut de credit și economii în Șimleu. Prețul e 1500 coroane, în părți din ele nu se vind.

Zilă h, 1910 Octomvrie 9.

Dr. Ioan Suciu,
advocat.

**Credit pe ipotecă, pe cambia
și pentru oficianți
mijlocește**

Herzog Sándor

A R A D,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

ANUNȚ.

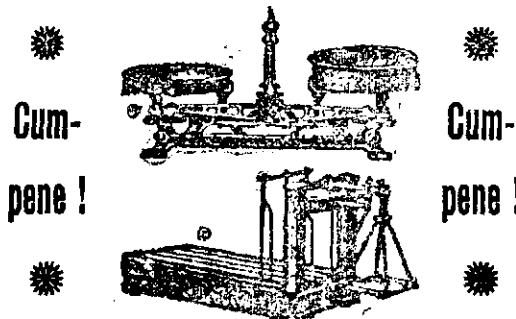
In comuna Verespatak (Roșia) în comitatul Alsófehérmegye

se vinde o apotecă

cu drept real, acărui circulațiune e de 12—16,000 coroane. — Informațiuni mai exacte va da **Francisc Madan**, locuitor în **Nagybánya** comitatul Sătmar.

In atențiunea proprietarilor de cumpene!

Am onoare a face cunoscut on. public că am depus cu succes bun **repararea și pregătirea cumpenelor** la școala industriașă și de metalurie din Arad și astfel ca reparator calificat pentru repararea cumpenelor primesc repararea a tot-felul de **cumpene** ș. a. cumpene cu brațe egale, în forma

de pară, — zecimale, — centimale și pentru trăsuri, precum și semnarea punctuală a podurilor de 20, 10, 5, 2, 1 — și 1/2 kg. și legalizare alor. —

Rugând binevoitorul sprijin, sunt cu d. stimă:
LUDOVIG SIRBU lăcătar și măjer diplomat,
DÉVA, Laktanya-u: nr. 6.

Ilustrate

dela balul costumat din Arad, (și grupuri) buc. 20 fil.

Vederi din Arad, buc. 6 fil. colorate, buc. 10 fil.

Familia Regală și Princiară Română, buc. 20 fil.

Dame frumoase, băieți și fetițe colorate, buc. 6, 8, 10, 20 fil.

Palatul Tribunei, buc. 10 fil.

Tărani, ciobani și țărance din România, buc. 16 fileri.

Costume naționale românești, bucata 8 fileri.

Comandele sunt a se adresa la **Librăria Tribunei, Arad**

Artiștii noștri, bucata 16 fil. : Peisaguri, buc. 10, 12 fil.

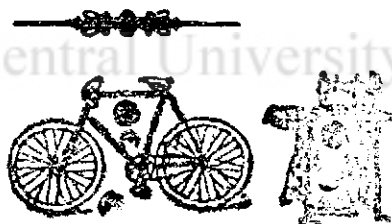
Wurmlinger Mátyás,

lăcătar specialist pentru edificii.

Intreprindere pentru organizarea electricității și sfredelirea adâncă a fântânelor arteziane în

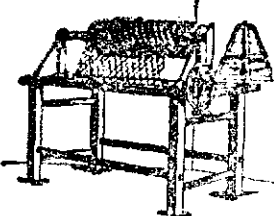
Lugoj, str. Weis nr. 6.

Primul atelier de reparaturi din Lugoj.

Intreprindem și executăm **tot felul de lucru și reparaturi** ce se țin de specialitatea organizării electrice și a altor afaceri ce aparțin branșei de lăcătar.

Sfredelirea fântânelor artezice pe lângă prețuri moderate.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziane

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuie scutite anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— **Primlucrător mijlocesc.** —

Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.
Premiat la 6 expoziții.

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățitor chimic, broderie, și institut pentru spălatul rufelor cu aburi, în **ALBA IULIA - Gyulafehérvá. Széchenyi-u.** (lîngă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și orice lucruri din branșa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și clopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Dózsa János măiestru -
cojocar în
Nagyvárad, Zöldfa-passage Nr. 9.

Se recomandă ca măiestru perfect în ra prepararea tuturor articlilor aparținătoare acestei branșe precum:

gulere preparative, gulere boa, manșoane (muff) în executare modernă și după cel mai elegant gust. Blane și tocuri de picioare, etc.

Reparatoriile se execută prompt.

NAGYIVÁN ANTAL găitănar
SEGHEDIN - SZEGED, Zrinyi-utca 2.

Am onoarea să aduc la cunoștința p. t. publică că mi-am asortat atelierul conform cerințelor moderne și sunt în plăcuta poziție ca să pot susține concurența cu orice fabrică din capitală, în doosebi

atrag atențiunea asupra:

împletiturilor, ciucurilor și decorțiilor pentru mobile și prapori, de asemenea orice ciucuri, decorții, și masturigăitane pentru uniforme de cea gală în mai splendidă execuție.

Vanzătorilor li se dă rabat. Informațiuni prin scrisori la cerere se dau îndată. Comandele din provincie se execută repede și pr.

Atrag atenția ororatalui public asupra atelierului meu de **spălătorie și colorare chimică** existent de peste

50 de ani

cea mai veche în ramul acesta. Serviciu ireproșabil. — Prețuri conv.

FEICHTINGER J.
Kolozsvár

Str. Paris 5. Telefon

Un candidat de avocat,

perfect în stil maghiar și român,

afle aplicare numaidecât pe lângă condițiuni favorabile în cancelaria avocatului **Dr. Mátyás Lázár, Sibliu,** Strada Cîsnădiei.

Cărți literare

se pot căpăta la

Librăria Tribunei în Arad.

ATENȚIUNE.

Dacă târguți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde a-ți cetit aceste anunțuri. :-

Prăvălie nouă de ceasornice și juvaerice!

S. Gáspár Jenő

clasornicar și giuvaergiu în Arad, Asztalos Sándor-u. 10. (vis-à-vis de farmacia Ring)

Înștiințez mult on. public, că în legătură cu prăvălia din Pâncota, am deschis în Arad, o **prăvălie de ceasornice și giuvaericele**. Se primesc tot-felul de reparaturi. Pun mare pond pe lucru cinstit.

Prăvălie nouă de ceasornice și juvaerice!

Cea mai ieftină sursă pentru cumpărat

săpunuri

pentru gospodărie, săpunuri de toaletă, parfumuri, și orice articole pentru spălat.

Luminări

de stearină și ceară pentru biserici; e fabrica de săpun a lui

Lorencz Károly,
Arad, Str. Forray p. Nádasy.

Atelierul cu instalații electrice pentru cuțite și tocilărie — a lui **HUBERT GYÖRGY** Budapesta, Str. Váci 67.

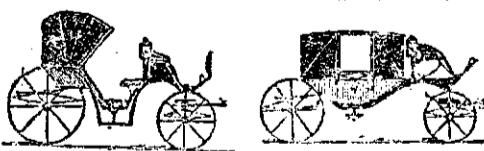
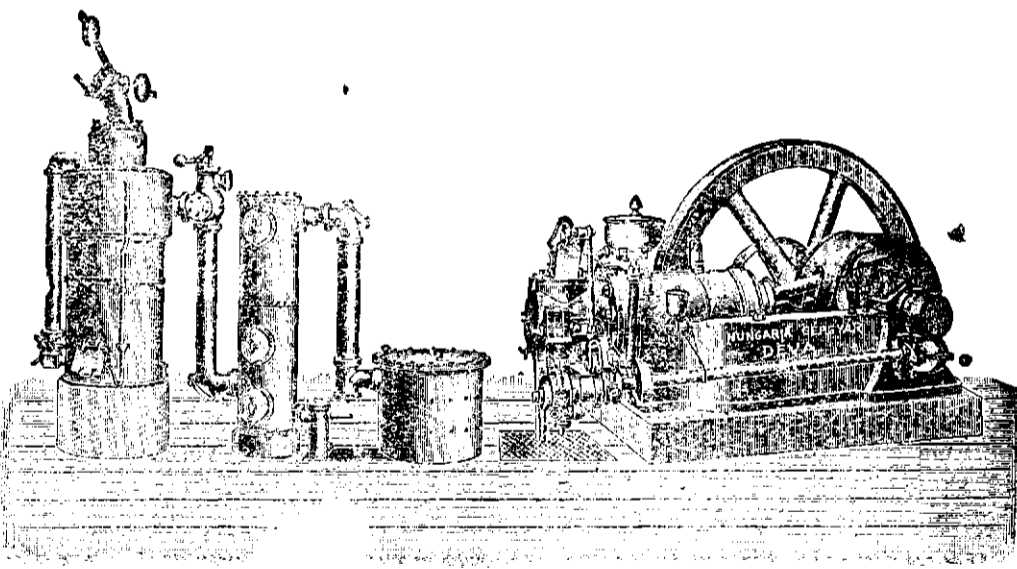
— Se recomandă pentru **ascuțirea și repararea** de foarfeci, cuțite, brice și tesacuri de buătărie în condiții ireproșabile și pr. **Mare depozit de unelte și utensili pentru barbieri, ca foarfeci, brice și curele de ascuțit etc. etc.** Pentru barbieri se ascut două brice pe gratis dacă trimite 12 decodată. —

Báró Kemény József. Fabrică de mașini „HUNGARIA” societate comandită Déva.

Pregătește și ține în depozit:

Tot-felul de mașini economice. Garnituri de motoare cu benzină și ulei pentru trieră, în toată mărimea. Tot-felul de motoare stabile și mașini cu aburi de 1 cal putere și până la 500. Plănuirea de stabilimente pentru lumină electrică și pentru putere transpunătoare, instalarea castelurilor și economiilor cu lumină electrică. Plănuirea și construirea de mori pentru urluit, măcinat și cherestrăe. Apeducte și fântâni. Recomandă fabrica sa aranjată modern cu deosebire pentru repararea a tot-felul de mașini economice și a altor mașini și automobile. — Specialități: instalarea de **camere răcoritoare**, stabilimente pentru fabricarea de ghiață, lăptării și fabrică de cașuri și repararea casnelor.

Stațiuni de automobile.

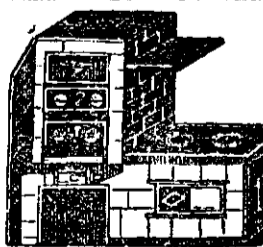

Urmașul lui P. SORS

FRANZ AGNICSEK
Temesvár-Fabric, Dreikönig-G. 30—32.

Își recomandă atelierul său pentru ori-ce fel de

trăsuri și curelărie
pe lângă prețurile cele mai ieftine. Ori-ce reparaturi la trăsuri noi și vechi se efectuează repede și prompt.

Zorger György

lăcătar artistic și pentru clădiri
Nagyvárad, Körös-utca 9.

Pregătește orice lucrări din acest ram, cât și reparaturi ca

scări, coridoare, cerdacuri, grilaje, căminuri, porți, ferărie pentru portale și clădiri, deasemenea repararea și prefacerea caselor verthelmalane etc. aranjament pentru măcelării și cășapi, basreliefuri, strungărie de metal aranjamente pentru biserici în execuție splendidă.

Desemnuri și prospecte se trimit gratuit.

Piese muzicale de Tib. Brediceanu

Doine și cântece.

(Voce și piano).

CAIETUL I.

Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărțitor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

CAIETUL II.

Știi tu bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare tui, floare trecut.
Cântec haidăcesc.
Trageți voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Jocuri românești.

(Piano solo).

CAIETUL I.

Lugojana.
Măzărca.
Ardeleana (ca'n Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brău I.
Hora.
Ardeleana (ca'n Banat) II.

CAIETUL II.

Ardeleana (ca'n Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brău II.

CAIETUL III.

Brău III.
Hațegana.
Ardeleana (ca'n Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca'n Banat) V.
Brău IV.

Prețul unui caiet: cor. 4.— (fr. 5.—)

Preludiu și Hora din »Serata etnografică«, pentru piano, ediția II.

Rândunica, vals, pentru piano, ediția II.

Vioarele, vals, pentru piano, ed. II.

Nou! — Aurora, vals pentru piano. — Nou!

Prețul à cor. 2.— (fr. 2-50).

De vânzare la toate librăriile românești.

Depozit general la:

Librăria Arhidiecezană în Sibiu. (Nagyszeben)

Atelierul de fotografiat a lui

Csizhegyi Sándor

Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități pe pânze ori mătase cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj—Kolozsvár, piața Mátyás király-tér 26, lângă farmacia lui Hintz.

Referindu-vă la »Tribuna« veți avea favor în prețuri.

In atenția onoratelor dame!

In salonul de modă pentru
pălării speciale de dame,
deschis în Sibiu, Fleischer-gasse Nr. 7-9,
al d-nei **Johanna Jekeli,**

se găsesc în bogat asortiment cele mai noi modele de Paris, atât gata cât și forme numai. Intrarea e liberă și neobligătoare, prețurile cele mai moderate.

Se primesc totfelul de reparaturi și transformări; pălării de doliu se fac gata în 24 ore.

Se află în depozit tot-felul de reticole, genți pentru dame, moderne și prima calitate.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318.

Atelierul special de reparat
al renumitei firme:

Schmerek E.

— Temesvár-Józsefváros, Bonnáz-u. 14. —

Primește tot-felul de reparări și transformarea motoarelor cu benzin, gaz și ulei brut, absorbitoare de gaz, locomobile cu benzin și ulei brut și Arlapuri p. trierat. Bastimente cu benzin, pompe-motor. Mașină de fabricat gheață. Montări specialiste de meri cu prețuri moderate, precum și reparări de automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit de articlii tehnici. Fișile magnetice. Unsoari. Material de condensajune. Arzătoare cu acetilen. Material pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318. —

G. Orendt & W. Feiri, curelari, senari, și negustori de geamantane în Sibiu — Nagyszeben, Heltauergasse 45.

Se recomandă pentru pregătirea lucrărilor de trăsuri, șele și călărie deasemenea geamantane și genți.

Avem în depozit tot-felul de articoli pentru voiaj, sumat, sporturi și excursii, pe lângă prețuri convenabile.

Recomandăm pe urmă cei mai buni jamperi de piele, fabricație proprie, pentru civili și militari, cari stau strins lipite de picior, deasemenea curele pentru mașini. Prospect de prețuri se trimite gratis și franco referindu-vă la ziarul nostru.

Hoffmann Sándor Arad, palatul teatrului.

Au sosit toate noutățile de toamnă:

Materii admirabile în cele mai noue culori.

POSTAVURI
pentru talii.

DELINURI.

ȘALURI.

ROCHII de desupt.

CIORAPI

mai iefteni ca ori-unde

CONFEȚIUNI

pentru femei și fete.

ALBITURI.

PANZE.

BRODERII.

DANTELE.

ȘINOARE etc. etc.

TRUSOURI.

ADJUSTĂRI

(DECORAȚII)

pentru haine.

Rog să binevoiiți a privi

vitrinele mele.

Pianuri sau Harmoniuri

se cumppără mai bine și ieftin în cunoscutul și solidul magazin de pianuri și harmoniuri

V. Heldenberg, Sibiu

Str. Cîsnădiei 9. (vis-à-vis de Hotelul Impăratul Roman).
intemeiat la anul 1867 ca I-a prăvălie de pianuri în Transilvania.

Mare depozit de instrumente nouă și întrebuințate: pianuri, pianine, harmoniuri cu prețurile originale de fabrică.

Sortiment bogat de pianuri de închiriat.
Plătire în rate după dorință.

Pianuri vechi să primesc ca schimb.

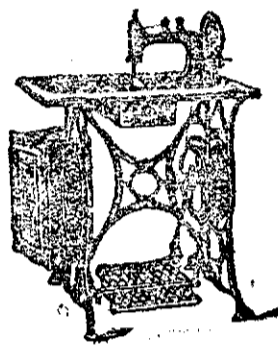
Primul atelier ardelenian aranjat cu putere electrică pentru scobiri
pietrelor și fabrică de pietrii monumentale

GERSTENBREIN TAMÁS és TARSA sculptor și
meșteru piatră

Atelierul central al magazinei: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate
propriu din: marmoră, labrador, granit,
sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József út 25.
Biroul Central:

Nagyszeben, Felscher-gasse 17.
Filiale: Déva, Nagyvárad.

Mașini de cusut și gramofoane cu plătire în rate.

Mare asortiment la:

Joan Kalenda

Oradea-mare — Nagyvárad

lângă biserica Holdaș. Telefon pentru întreg comitatul 245.

Friedrich Schintzel

— fabrică de mezeluri, —
— salam și cârnățarie —

în Nagyszeben — Hermanstadt
— Jungenwald-strasse No. 3. —

Își recomandă diferitele specialități de cârnați de cea mai fină calitate, șunci, salam, pariser, cârnăței de hrean și Frankfurt, caș de ficat, sarfaldă etc. Slănină albă și pipărată, unsoare curată de porc.

Liste de prețuri gratuit. Vânzătorii primesc rabat. Comandele din provincie se efectuează prompt, atât la expediția cu poșta cât și cu trenul.

MOBILE BUNE

cu prețuri favorabile

se găsesc în fabrica de mobile a lui

Reisz Miksa

Békéscsaba.

în

Nagyvárad

Sas-utca Nr. 7.